

Vergaderjaar 2025–2026

32 802

Toepassing van de Wet open overheid

Nr. 137

BRIEF VAN DE MINISTER VAN LANDBOUW, VISSERIJ, VOEDSEL- ZEKERHEID EN NATUUR

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 4 februari 2026

Op 17 december 2025 heeft de vaste commissie voor Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur verzocht om een reactie op de brief van Adviescollege Openbaarheid en Informatiehuishouding (ACOI) te Den Haag d.d. 9 december 2025 «Afschrift brief ACOI aan Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur m.b.t. advies na bemiddeling met Follow the Money, NRC en Omroep Gelderland inzake Woo-verzoek emissiegegevens» (Kenmerk: 2025Z21497/2025D52895). In deze brief ga ik in op de hoofdlijnen van het advies en de wijze waarop ik invulling geef aan de aanbevelingen.

Het goed informeren van agrarisch ondernemers is voor mij een belangrijk thema. Op 9 december 2025 heeft het ACOI een advies¹ gepubliceerd over een bemiddelingsverzoek van journalisten van Follow the Money, NRC en Omroep Gelderland inzake Woo-verzoeken over dieraantallen, stallocaties en staltypen.

Het ACOI herhaalt in dit nieuwe advies goeddeels de adviezen en aanbeveling uit het eerdere advies van 19 mei 2025² inzake een vergelijkbaar bemiddelingsverzoek:

1. Herzie uw keuze voor individuele aanschrijving voor zienswijzeverzoeken bij Woo-verzoeken over emissiegegevens waarbij veel derde-belanghebbenden zijn betrokken. Zie in plaats daarvan af van de zienswijzeprocedure en neem uw besluit in de lopende verzoeken.
2. Zet in op actieve openbaarmaking die recht doet aan alle belangen.
3. Aanbeveling: Maak werk van de sociale veiligheid in de landbouwsector.

¹ Advies Na Bemiddeling Follow The Money, NRC en Omroep Gelderland Inzake Woo-verzoek Emissiegegevens (B25029), 2025.

² Advies na bemiddeling Follow the Money, NRC en Omroep Gelderland inzake intrekking Woo-besluit RVO, 2025.

In mijn brief van 22 mei 2025³ heb ik reeds uiteengezet waarom ik, ondanks het advies van het ACOI, heb gekozen voor een zorgvuldige individuele procedure waarbij agrarisch ondernemers individueel worden geïnformeerd over de voorgenomen openbaarmaking van hun bedrijfsgegevens.

Een eerlijk en zorgvuldig proces is altijd mijn uitgangspunt geweest. Ik blijf van mening dat agrarische ondernemers voorafgaand aan het besluit geïnformeerd dienen te worden als hun gegevens openbaar worden gemaakt, zodat zij hun zienswijze kunnen geven en zodat zij op de hoogte zijn dat zij na het besluit andere rechtsmiddelen aankunnen wenden. Dat is extra belangrijk omdat het ook om woonadressen van ondernemers en hun gezinnen gaat, waar zij zich veilig moeten voelen. Bij alleen een publicatie in de Staatscourant zullen veel ondernemers niet weten dat het verzoek er ligt, waardoor ze zienswijze- en rechtsmiddelen-termijnen zoals bezwaar, kunnen missen. Daarom heb ik eerder besloten om een individueel zienswijzeproces te volgen. Immers, het moet niet uitmaken of er sprake is van een omvangrijk of een niet-omvangrijk Woo-verzoek; belanghebbenden verdienen een gelijke kans om een zienswijze te geven. Bij niet-omvangrijke Woo-verzoeken is het gebruikelijk dat belanghebbenden individueel worden aangeschreven. Ik vind niet dat ondernemers en hun gezinnen moeten worden benadeeld door het gegeven dat zij toevallig onderdeel zijn van een groter Woo-verzoek.

Het ACOI kwalificeert de gevolgde werkwijze als aan procedureel misbruik grenzend en adviseert om bij emissiegegevens geen zienswijzeprocedure te volgen, omdat vaststaat dat deze gegevens openbaar moeten worden gemaakt. Ik wil daar uitdrukkelijk afstand van nemen. De bewoording in het advies van ACOI doet naar mijn oordeel geen recht aan de positie van de agrarisch ondernemers. Uit de uitspraak van 24 september 2025 van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State⁴ volgt dat er geen vaste regels zijn voor het vragen van zienswijzen aan grote groepen belanghebbenden. Daarbij is benadrukt dat individuele benadering niet steeds nodig is, maar ook niet is uitgesloten. Tegen die achtergrond acht ik het, gelet op de aard van de besluitvorming en de directe betrokkenheid van individuele derden, essentieel om in dit geval te kiezen voor individuele benadering bij het vragen van zienswijzen, zonder daarmee af te doen aan het uitgangspunt dat emissiegegevens openbaar moeten worden gemaakt. Ik verwerp dan ook het door ACOI geschetste beeld van verspilling van schaarse publieke middelen en bureaucratische procedures waarbij niemand gediend zou zijn, omdat dit voorbij gaat aan het bieden van een mogelijkheid aan agrarisch ondernemers om van hun recht gebruik te maken om een zienswijze te geven. Dat het beoordelen van zienswijzen en bezwaren tijd en inzet vergt, is een gegeven. Ik ben van mening dat een zienswijzeprocedure op een zodanige wijze moet worden ingericht dat zo veel mogelijk belanghebbenden worden bereikt, zodat zij zelf de afweging kunnen maken of zij een zienswijze willen indienen. Het aantal ingediende zienswijzen is een uitvloeisel van dat proces.

In het advies kwalificeert het ACOI dit proces als schijninspraak. Ook hier distantieer ik mij ten eerste van en zie ik de individuele benadering als een laagdrempelige manier om in een vroeg stadium van besluitvorming bezwaren kenbaar te maken. In het uiteindelijke openbaarmakingsbesluit leg ik uit welke bezwaren wel en welke niet hebben geleid tot een ander besluit. Op deze manier worden de belanghebbenden niet overvallen door een besluit en kunnen zij in het besluit lezen op welke wijze hun zienswijze is meegenomen in het besluit. Belanghebbenden kunnen er dan voor

³ Kamerstuk 32 802, nr. 127

⁴ ECLI:NL:RVS:2025:4557

kiezen bezwaar te maken of te berusten in het besluit. In de situatie waarin de zienswijze, zoals het ACOI adviseert, geheel wordt overgeslagen is er alleen de mogelijkheid tot het aanwenden van formele rechtsmiddelen. De ondernemers hebben de gegevens niet aangeleverd met het oog op openbaarmaking. In die gevallen volgt uit artikel 4:8 van de Algemene wet bestuursrecht dat zienswijze moet worden gevraagd.

Ik wil geen misverstand laten bestaan over het feit dat emissiegegevens binnen de huidige wetgeving in principe openbaar gemaakt moeten worden. Dit doet echter geen afbreuk aan het feit dat sprake moet zijn van een ordentelijk proces en notificatie richting agrarisch ondernemers, zodat zij (als zij daar aanleiding toe zien) ook de gelegenheid hebben om rechtsmiddelen aan te wenden. Volgens het Verdrag van Aarhus en de richtlijn is Nederland verplicht om emissiegegevens in principe openbaar te maken.

Verder heb ik besloten om bij Woo-verzoeken waarbij reeds zienswijzen zijn uitgevraagd via de Staatscourant, niet opnieuw zienswijzen uit te vragen via de individuele procedure. De Raad van State⁵ heeft geoordeeld dat de via de Staatscourant gevolgde zienswijzeprocedure voldoet aan artikel 4:8 Algemene wet bestuursrecht en dat een aanvullende individuele ronde niet tot een andere uitkomst zou kunnen leiden. Ik zal dus enkel bij Woo-verzoeken waarbij nog geen zienswijzen zijn uitgevraagd kiezen voor individuele benadering.

In mijn brief van 19 mei 2025⁶ als reactie op de vorige bemiddeling door ACOI heb ik reeds toegezegd de mogelijkheden te onderzoeken om emissiegegevens beschikbaar te stellen op een manier die recht doet aan de verschillende belangen. Begin 2026 worden daarom verkennende gesprekken georganiseerd tussen vertegenwoordigers vanuit de agrarische sector, de journalistiek en de wetenschap. Het doel van de gesprekken is het belichten van de verschillende perspectieven en te komen tot een dialoog over wat de gemeenschappelijke delers zijn in plaats van waar de verschillen op dit onderwerp liggen. Hiermee sluit ik aan bij het advies van het ACOI van 19 mei 2025⁷ om te verkennen hoe actieve publicatie kan bijdragen aan het maatschappelijk debat.

Ook heb ik in mijn brief van 19 mei jl. toegezegd om in gesprek te gaan met de belangenbehartigers uit de agrarische sector naar aanleiding van de aanbeveling van ACOI om (online) intimidatie, bedreiging en agressie in de landbouwsector te onderzoeken voor een adequate aanpak ervan. Op 16 oktober 2025 heb ik, samen met de Minister van Justitie en Veiligheid, een gesprek gevoerd met LTO en Vee&Logistiek Nederland over intimidatie en bedreigingen in de agro-sector. Er ontbreekt op dit moment gedegen onderzoek naar de aard, omvang en achtergrond van agressie tegen agrariërs. Onderzoek kan inzicht bieden in de daadwerkelijke dreiging in de landbouwsector, en de uitkomsten maken het mogelijk om passende maatregelen te nemen om adequate bescherming en ondersteuning te bieden aan de landbouwsector. Omdat dit zowel het beleidsterrein van het Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur als van het Ministerie van Justitie en Veiligheid raakt, bekijken we gezamenlijk hoe een dergelijk onderzoek vorm kan krijgen.

De Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur,
F.M. Wiersma

⁵ (ECLI:NL:RVS:2025:4557)

⁶ Kamerstuk 32 802, nr. 127

⁷ Advies na bemiddeling Follow the Money, NRC en Omroep Gelderland inzake intrekking Woo-besluit RVO, 2025